

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 7 december 2018
Betreft Geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 17-18 december
2018

Ons kenmerk

DGA-ELV / 18310760

Geachte Voorzitter,
Met deze brief informeer ik uw Kamer over de agenda van de Landbouw- en
Visserijraad die op 17 en 18 december aanstaande plaatsvindt in Brussel. Tot op
heden is er slechts een voorlopige agenda beschikbaar.

Voorstel Raadsverordening vaststellen vangstmogelijkheden 2019 en 2020 voor
bepaalde vissoorten binnen en buiten Unie-wateren
Politiek akkoord

Het Oostenrijkse voorzitterschap wil tijdens de Raad een politiek akkoord bereiken
over de verordening inzake de vaststelling van de vangstmogelijkheden voor
2019. Het voorstel van de Europese Commissie is op 7 november jl. gepubliceerd.
Aangezien de Raad al op 17 en 18 december a.s. een besluit over de
vangstmogelijkheden neemt, is besloten geen BNC-fiche op te stellen. In deze
brief informeer ik u over mijn inzet, zoals ook toegezegd tijdens het AO 'Landbouw
en Visserijraad 19 november' van 13 november jl.

Het voorstel van de Europese Commissie bevat de vangstmogelijkheden (Total
Allowable Catch, TAC) voor de visserij voor 2019. Het voorstel is gebaseerd op de
uitgangspunten die vastliggen in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB), te
weten meerjarenbeheerplannen waar die van kracht zijn, bevissing op Maximum
Sustainable Yield (maximale duurzame opbrengst, MSY) waar mogelijk en
toepassing van de voorzorgbenadering in alle andere gevallen. Dit beleid is erop
gericht een ecologische, economische en sociaal duurzame visserij te bereiken en
wordt door Nederland gesteund. Voor een groot deel van de bestanden waarover
de Europese Commissie overeenkomsten sluit met derde landen wacht het
voorstel op de uitkomst van die onderhandelingen.

Voor Nederland gaat het hierbij om bilaterale onderhandelingen met Noorwegen
en om multilaterale onderhandelingen met de zogeheten kuststaten IJsland,
Groenland, Rusland, de Faeröer en Noorwegen. Inzet van de Europese Commissie
is om deze onderhandelingen tijdig af te ronden zodat de uitkomst onderdeel kan
zijn van de besluitvorming tijdens de Landbouw- en Visserijraad op 17 en 18
december. Gezien de lopende onderhandelingen bevat het voorliggende

Commissievoorstel nog geen voorstellen voor vangsthoeveelheden van onder meer de soorten schol, haring en kabeljauw.

Ik ben van mening dat de vaststelling van vangstmogelijkheden gebaseerd moet zijn op de uitgangspunten van het GVB, zoals hiervoor genoemd, waarbij bevissing op het niveau van MSY waar redelijkerwijs mogelijk in 2019 moet worden bereikt, maar uiterlijk in 2020.

Ik kan instemmen met het voorstel van de Commissie voor de bestanden die voor Nederland van belang zijn. Ik zal echter wel amendementen indienen op de voorstellen voor zeebaars en tong. De Commissie stelt voor om de maatregelen bij zeebaars te handhaven. De Commissie wijzigt de maatregelen door voor de visserijcategorie haken en lijnen voor de toegestane vangst op te hogen van 5 naar 7 ton per jaar per schip. Daarnaast stelt de Commissie een nieuwe restrictie voor bij de stand, waarbij er maximaal 1% van de totale vangst per dag zeebaars mag zijn. Ik pleit ervoor alle categorieën visserij onder deze maatregelen gelijk te behandelen en wil daarom inzetten op een beperkte verhoging van de toegestane vangst voor alle visserijcategorieën. Het wetenschappelijk advies van ICES (International Council for the Exploration of the Sea) biedt hiervoor de ruimte. Daarbij ben ik voorstander van een iets hogere bag-limit voor de recreatievisserij in plaats van de door de Commissie voorgestelde 1 baars per dag. Dit is in lijn met de Nederlandse inzet voor een verhoging van de vangstmogelijkheden voor de andere visserijcategorieën. Tot slot wil ik de restrictie van maximaal 1% bijvangst zeebaars aanpassen in de visserij met staand want. Dit percentage kan in deze kleinschalige visserij al gehaald worden door bijvangst van een enkele zeebaars en leidt dan tot praktische problemen. Ook de mogelijk grote variatie in vangsten per dag kan tot problemen met een bijvangstpercentage leiden.

Voor tong wordt een reductie van -22% voorgesteld door de Commissie. Het bestand bevindt zich volgens het wetenschappelijk advies echter wel ruim binnen veilige marges. Ik pleit ervoor om gebruik te maken van de ranges volgens het Meerjarenplan Noordzee en in te zetten op een minder scherpe reductie in 2019. Hiermee blijft de tongvisserij binnen de MSY-benadering, maar wordt er van de sector een minder scherpe aanpassing in 2019 gevraagd. In 2020 zou dan een volgende stap gezet kunnen worden.

Het gaat nog steeds niet goed met het aalbestand in Europa. Dat blijkt uit het ICES advies van november 2018. De Europese Commissie stelt daarom voor de huidige maatregelen aan te scherpen door het instellen van een vangstverbod van 3 maanden voor beroeps- en recreatieve vissers in alle Europese zee- en kustwateren. Het verbod zal dan ook gelden voor de Middellandse Zee, de Zwarte Zee en de recreatieve vissers. Ik maak me zorgen over de toestand van de aal. Extra inspanningen zijn nodig om het tij te keren. Dat is belangrijk voor beroeps- en sportvissers in Nederland. Ik kan het voorstel van de Europese Commissie daarom steunen. Hiermee wordt tevens een gelijk speelveld na gestreefd. Nederland heeft al sinds 2011 een vangstverbod voor 3 maanden en voert conform de Raadsverklaring van december 2017 de afspraken uit het Nederlandse aalbeheerplan uit.

De aanlandplicht wordt met ingang van 1 januari 2019 volledig geïmplementeerd. Dit legt extra druk op de onderhavige quotaonderhandelingen. Diverse lidstaten voorzien grote problemen met de invoering van de aanlandplicht vanwege onvoldoende of zelfs helemaal geen quota. Voor Nederland geldt dit in veel mindere mate, maar ik ben wel van mening dat voor deze lidstaten oplossingen moeten worden gevonden binnen de kaders van het gemeenschappelijk visserijbeleid.

Ten aanzien van de proportionaliteit en subsidiariteit beoordeelt het kabinet het voorstel voor de vangstmogelijkheden 2019 positief. De voorstellen vallen onder de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie en de maatregelen dragen bij aan het doel van het GVB om te zorgen voor een duurzame exploitatie van de visbestanden, vanuit economisch, ecologisch en sociaal oogpunt.

Voorstel Raadverordening vaststellen vangstmogelijkheden 2019 voor bepaalde vissoorten in de Zwarte Zee.

Politiek akkoord

Het voorzitterschap wil tijdens de Raad een politiek akkoord bereiken over de verordening inzake de vaststelling van de vangstmogelijkheden voor de Zwarte Zee 2019.

Nederland heeft geen visserijbelangen in de Zwarte Zee. Het voorstel is in lijn met het wetenschappelijk advies en met de uitgangspunten van het gemeenschappelijk visserijbeleid. Ik ben voornemens in te stemmen met het voorstel van de Europese Commissie voor de vangstmogelijkheden voor de Zwarte Zee.

Het Eiwitrapport

Voortgang en gedachtewisseling

De EU wil meer zelfvoorzienend zijn in de eiwitproductie voor (humaan) voedsel en diervoeders. Er is op dit moment een tekort aan plantaardig eiwit terwijl de behoefte hieraan juist verder groeit. Daarom heeft de Europese Commissie een rapport opgesteld met daarin een aantal bestaande beleidsinstrumenten en nieuwe voorstellen die kunnen bijdragen aan het economische en ecologische potentieel van eiwitplanten in de EU.

Nederland vindt dat het gepresenteerde eiwitrapport een goed overzicht geeft van de stand van zaken rond plantaardige eiwitten in Europa met daarbij goede aanknopingspunten om verder te werken aan verdere verduurzaming van de eiwitteelt en de productie van eiwitgewassen in de EU. Nederland is echter wel van mening dat de link met niet-plantaardige eiwitten meer aandacht zou moeten krijgen. Zo kunnen er goede stappen gezet worden naar zelfvoorziening en een duurzame eiwitproductie in Europa. Dat is ook in het kader van kringlooplandbouw van belang. Naar aanleiding van de motie van het lid De Groot (Kamerstuk 21501-32, nr. 1091) heb ik in EU-verband steeds aandacht hiervoor gevraagd en zal dit ook blijven doen.

Nederland onderschrijft de beleidsinzet van de Europese Commissie in het Eiwitrapport. Het bevorderen van de voordelen van plantaardige eiwitten voor voeding, gezondheid, klimaat en milieu ligt in lijn met de Nederlandse beleidsinzet. De komende periode zullen de voorgestelde actielijnen van het Eiwitrapport nader worden beoordeeld en zal er worden gezien hoe hier invulling aan kan worden gegeven in het kader van de uitwerking van de LNV-visie.

GLB post 2020

Voortgang en gedachtewisseling

Het voorzitterschap presenteert tijdens de Raad een voortgangsrapport over het verloop van de onderhandelingen over de drie verordeningen voor het toekomstige Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Het betreft de verordening inzake de op te stellen Nationaal Strategische Plannen voor het GLB, de verordening inzake de financiering, het beheer en monitoring van het GLB (Horizontale verordening) en de wijzigingsverordening voor de gemeenschappelijke marktordening (GMO-wijzigingsverordening). Tijdens de gedachtewisseling in de Raad zal het Oostenrijkse voorzitterschap aandacht besteden aan de thema's uit de verordeningen die in de afgelopen zes maanden zijn besproken. Aangezien er aan de Raad slechts een voortgangsrapportage wordt voorgelegd, is op geen van de onderdelen voor het toekomstige GLB besluitvorming voorzien. Wel zal het voorzitterschap de Raad mogelijk enkele richtinggevende vragen voorleggen, maar dat is op dit moment nog niet bekend.

In de Raadswerkgroep Horizontale Vraagstukken heeft het voorzitterschap enkele eerste ideeën voor wijzingen van het voorstel voor de Strategisch Plan verordening neergelegd. Op een aantal punten gaat dit in de door Nederland gewenste richting. Zo stelde het voorzitterschap voor meer ruimte in het toekomstige GLB te maken om met het Nederlandse stelsel van de agrarische natuurcollectieven te kunnen blijven werken, ook binnen de door Nederland van belang geachte nieuwe eco-regelingen. Ook werd voorgesteld de mogelijkheid te creëren om vanuit het GLB naast producentenorganisaties ook brancheorganisaties te kunnen steunen. Verder bieden de ideeën van het voorzitterschap ook meer duidelijkheid en ruimte om steun aan jonge boeren op te nemen in het Nationaal Strategisch plan.

Op andere punten zijn Nederlandse wensen zoals neergelegd in het BNC-fiche (Kamerstuk 34965, nr. 2) nog niet in de eerste aanpassingsvoorstellen van het voorzitterschap terug te vinden. Zo ligt het voorstel voor de versterkte conditionaliteit nog steeds onveranderd op tafel. Daarmee blijven alle grondgebonden betalingen gebonden aan een breed pakket van eisen zoals de huidige cross compliance met daar bovenop de huidige vergroening als vereisten op het gebied van goede landbouwpraktijken. Hierdoor wordt de ruimte voor lidstaten om via eco-regelingen en agrarisch natuurbeheer met doelgerichte betalingen bij te dragen aan de doelen voor klimaat, natuur, landschap, kringlooplandbouw, etc. kleiner. Ook de gewenste ruimte in de eco-regelingen om boeren, naast een vergoeding voor werkelijke kosten en gederfde inkomsten, te belonen voor hun bijdrage aan genoemde doelen, ontbreekt nog. De Nederlandse inzet om in het Strategisch Plan niet slechts voor pijler II-maatregelen een minimaal percentage vast te stellen voor de bestedingen aan klimaat en

leefomgeving, maar voor alle GLB-uitgaven, is ook niet overgenomen door het voorzitterschap.

Voor de Horizontale verordening zijn eveneens enkele eerste aanpassingen van de tekst voorgesteld door het voorzitterschap, echter nog in zeer beperkte mate. Hier is echter positief dat artikel 35, dat de kern raakt van het nieuwe deliverymodel, tekstueel verduidelijkt is. Hiermee geeft het voorzitterschap het signaal af dat het nieuwe model wordt gesteund. Ook voor deze verordening geldt dat de Nederlandse inbreng op een aantal punten (nog) niet is overgenomen, zoals het versterken van het single audit systeem, het vereenvoudigen van de controles en sancties (de vele middelvoorschriften staan nog onveranderd in de tekst) en het kunnen hergebruiken in de lidstaat zelf van middelen uit eventuele terugvorderingen bij boeren, voor maatregelen op het gebied van klimaat en leefomgeving.

Voor het voorstel voor de GMO-wijzigingsverordening zullen eveneens aanpassingen worden voorgesteld door het voorzitterschap maar deze zijn op dit moment nog niet bekend. Naar verwachting presenteert het voorzitterschap een herziene versie van het voorstel aan de Raadswerkgroep op 12 december aanstaande. In de geannoteerde agenda (Kamerstuk 21501-32, nr. 1137) voor de Raad in november heb ik uw Kamer geïnformeerd over de laatste stand van zaken in de bespreking van de GMO-wijzigingsverordening en mijn inzet daarbij.

Ik zal tijdens de Raad kennismaken van het voortgangsrapport en de Nederlandse inzet met betrekking tot bijvoorbeeld de eco-regelingen, de noodzaak van vereenvoudiging en een minimaal vast te leggen percentage voor doelgerichte betalingen voor klimaat en leefomgeving wederom onderstrepen. Ook zal ik aan het inkomende Roemeense voorzitterschap kenbaar maken dat Nederland uitziert naar een constructieve samenwerking. Gedurende het komende half jaar zal worden onderhandeld met het doel de Nederlandse wensen zo goed mogelijk in de teksten van de voorliggende verordening opgenomen te krijgen.

Grote schade door bosbranden in Europa

Het voorzitterschap informeert de Raad over de omvangrijke schade die de Europese bossen de laatste tijd hebben geleden. Oorzaak hiervan zijn de najaarsstormen van de afgelopen tijd en de extreme droogte van deze zomer, waarbij een verband wordt gelegd met klimaatverandering in combinatie met insectenplagen. Het voorzitterschap roept lidstaten op om samen te werken aan maatregelen tegen schade aan bossen. EU-instrumentaria zoals het programma voor plattelandsontwikkeling en de EU-bossenstrategie zouden hiervoor gebruikt kunnen worden.

Bossen zijn van groot belang voor het klimaatbeleid in de EU en daarbuiten. Behalve het mitigeren van de gevolgen van klimaatverandering zijn bossen ook een belangrijke bron van hout, een hernieuwbare grondstof. Hout is van belang bij de transitie naar een bio-economie en circulaire economie, omdat hout hergebruikt kan worden, terwijl in hout ook CO₂ is vastgelegd. Ik ondersteun de agendering van dit onderwerp en zie met belangstelling een voorstel tegemoet waarin is uitgewerkt hoe dit verder opgepakt kan worden.

Oprichting internationaal centrum aanpak Antibioticaresistentie

Ons kenmerk

DGA-ELV / 18310760

Denemarken zal tijdens de Raad een toelichting geven over de oprichting van een internationaal centrum voor de aanpak van antibioticaresistentie (antimicrobial resistance, AMR). AMR vormt wereldwijd een risico voor de volks- en diergezondheid. Momenteel vindt de aanpak van AMR plaats op multilateraal, regionaal (incl. EU) en nationaal niveau. Op multilateraal niveau heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in samenwerking met de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) en de Wereldorganisatie voor Diergezondheid (OIE) in 2015 een actieplan voor de aanpak van AMR opgesteld. Op grond hiervan is afgesproken dat elk land een nationaal actieplan opstelt om AMR in de volksgezondheid en dierhouderij aan te pakken. In 2017 heeft de Europese Commissie een zogenaamd one health actieplan opgesteld. Dit plan bevat diverse maatregelen om AMR te verminderen, waaronder ondersteuning van lidstaten bij de uitwerking van hun nationale actieplannen en implementatie van de recent aangenomen verordening Diergeneesmiddelen.

Nederland is er in samenwerking met dierenartsen en de veehouderijsectoren in geslaagd om het antibioticagebruik sinds 2011 met ruim 63% te verlagen. Dit heeft geleid tot een significante vermindering van de antibioticaresistentie. Ik ondersteun initiatieven van andere landen die bijdragen aan vermindering van de internationale AMR problematiek. Ik zal de inbreng van Denemarken met belangstelling aanhoren.

EU-Strategie Bio-economie

De mededeling "Een duurzame bio-economie voor Europa" die de Europese Commissie op 11 oktober jl. presenteerde is een actualisering van de bio-economiestrategie van de Europese Commissie uit 2012. De actualisering komt mede voort uit een evaluatie van de strategie in 2017. Uit deze evaluatie bleek dat het stimuleren van de innovatie en het creëren van een netwerk goed gelukt zijn, maar dat de implementatie richting de markt nog achterblijft. De doelstelling uit 2012 – de weg vrij maken voor een meer innoverende, hulpbronefficiënte en concurrerende maatschappij, die voedselzekerheid combineert met het gebruik van hernieuwbare hulpbronnen voor industriële doeleinden en de bescherming van het milieu – blijft overeind.

Tegelijkertijd concludeert de Europese Commissie dat we voor tal van wereldwijde uitdagingen (klimaatverandering, achteruitgang van bodem en ecosystemen, groeiende wereldbevolking enz.) staan, die mede door middel van een duurzame bio-economie het hoofd kunnen worden geboden.

De bio-economie bestrijkt volgens de Commissie alle sectoren en systemen die gebruikmaken van biologische hulpbronnen (dieren, planten, micro-organismen en afgeleide biomassa, waaronder organisch afval), hun gebruik en hun principes. Aangezien de Commissie geen financiële middelen of wetgevingstrajecten voorziet voor deze mededeling is een geslaagde uitvoering vooral afhankelijk van de inzet van instrumenten uit andere EU-trajecten, zoals het GLB, Horizon 2020 en cohesie- en structuurfondsen.

De mededeling sluit goed aan op de Nederlandse inzet. Specifiek voor bio-economie zal Nederland zich in Europa op verschillende acties inzetten. Enkele van deze acties sluiten aan op de door de Commissie voorgestelde lijnen. Zo vindt Nederland dat de circulaire economie omarmd moet worden, er werk gemaakt moet worden van de actiepunten 'biomassa en voedsel' uit de transitie-agenda circulaire economie, stimuleren van de publiek-private samenwerking, o.a. via topsectoren en dat de monitorings- en verkenningcapaciteit verbeterd moeten worden.

Verder steunt het kabinet de Commissie op het punt dat het van belang is alle actoren uit de verschillende regio's en waardeketens samen te brengen om alle behoeften en acties goed in kaart te brengen. Dit blijkt onder andere uit de LNV-visie over kringlooplandbouw – een landbouw die meer uitgaat van een circulaire goederenstroom, waar afval vermeden of hergebruikt wordt, boeren een betere positie in de keten krijgen en de bodem meer aandacht krijgt.

Stand van zaken Fipronil

Na het fipronil-incident is er in EU-verband een aantal initiatieven gestart die zijn gericht op versterking van de bewaking van voedselveiligheid en de aanpak van voedselfraude en de aanpak incidenten en crises op het gebied van voedselveiligheid. In september 2017 vond er een ministeriële bijeenkomst plaats waarin deze initiatieven centraal stonden. Tijdens de Raad zal de Europese Commissie de stand van zaken omtrent de Europese initiatieven en de conclusies van de ministeriële bijeenkomst toelichten.

In het kader van de nieuwe initiatieven wordt EU crisismanagement voor voedselveiligheid versterkt en worden meldsystemen voor voedselincidenten (RASFF en AAC) geïntegreerd. Daarnaast krijgen de lidstaten meer flexibiliteit voor het monitoren van ongewenste stoffen op basis van hun eigen risicoanalyses. Bovendien is er een netwerk van nationale Chief Food Safety Officers in opbouw, dat de samenwerking binnen de EU beoogt te versterken. De Europese Commissie bekijkt nog hoe ze dit netwerk het beste kan organiseren. In Nederland wordt er ook een Chief Food Safety Officer (CFSO) aangetrokken en gepositioneerd bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). De CFSO heeft o.a. op het terrein van handhavingsaspecten een nationale en internationale liaison functie.

Voor Nederland is het een prioriteit dat de voedselveiligheid optimaal wordt geborgd, ook op EU-niveau. Incidenten en crises op het terrein van voedselveiligheid dienen voorkomen te worden. Mochten ze zich toch voordoen, dienen ze snel en adequaat te worden aangepakt. Ik ondersteun de initiatieven van de Commissie omdat ze hieraan bijdragen.

Conferentie in Zagreb over de rol van parlementen in de toekomst van voedsel en landbouw

Kroatië zal een toelichting geven over een conferentie voor parlementsleden die op 22 en 23 november 2018 in Zagreb werd gehouden. Tijdens deze conferentie stond de rol van parlementen in de toekomst van voedsel en landbouw centraal. Ik hecht waarde aan de betrokkenheid van parlementen bij landbouw en

voedselzekerheid en zal met belangstelling de toelichting van Kroatië over deze conferentie aanhoren.

Bepaalde regels over directe betalingen en steun voor plattelandsontwikkeling in 2019 en 2020

Tijdens de Raad zal de Commissie in het kader van directe betalingen een toelichting geven over overgangsbepalingen ten aanzien van overheveling en technische bijstand. Momenteel is er geen nadere informatie over dit agendapunt beschikbaar. Daarom zal ik de toelichting van de Commissie met belangstelling aanhoren.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid

Ons kenmerk

DGA-ELV / 18310760